

تاریخه نورك شهراری :

این اوکی

فاخ سلطان محمد دورینه عامه (۸۵۵) بروقف دفترته
شوسطرلر مندر جدر (۱) :

این اوکنده شرابدار پیری دیمکله مشهور
پیرکه اکیوز اللی دوئم بیردره قیش طوغانی
اوغلی عیسیدن چاوش باشی مراد بک یوز
اللی فیرنکی فیلورین صاتون آلمش ملکدره
مولانا مجدالدین بتسیله مقرر ویکلو بابا باغ
وباغچه بیلکه یعقوب فقه باغچه سیدر .

رستم علی وحزه وققدر مراد خونکار
نشانیله .

کییکلی بابانک اورخان غازی ایله مناسباته دائر
مختلف روایتلر واردی . عاشق باشا زاده
کوره شویله ایدی : اینه کول طرفلرینه برچوق
درویشلر کشاردی . بونلر ارطوغرول غازیله برابر
کانلردی . ایچلرنده اک شهرتلیسی ، سید ابوالوفا
طریقندن بابا الیاسدی . قوچم سیدی ، کییکلی بابا ،
هپ بابا الیاسک هر بلردی . بونلردن کییکلی بابا
طاغچه چقار ، آغاچلر آتنده طولاشیر ، کییکله
دوشر قالفاردی . طورغود آلب کندیشی
بک سوردی . برکون ، درویشی اورخان
غازی یهده مدح ایدر . اورخان غازی ، کیمک
هریدی اولدیفی صوردرور . بابا الیاس هر بلرندن
اولدیفی آکلاو ، « درویشی کنتیرک ! » دیسه
اصر ایدر . کییکلی بابا کلز ، حتی : « اوده بکا
کله سین » دیر ، اورخان غازی بوجوا به شاشیر .
« نیچون کللی ویایچی نیچون قوماز آتده وارغه »
دیر . کییکلی بابا شو جوایی ویرر : « درویشلر
کوزر اهل اولور ، کوزدرلر وحی وقتندده
وارلر کم دعا لری قبول اولور » . کونلر کچر
برکون ، کییکلی بابا برقاواق آغاچنی اوموزلار ،
بروسه حصارینه کلیر . ایجری کیرر ، قاراغی
دیکمهک باشلار . اورخان غازی به خبر ویرلر ،
طیشاری چقار ، اورخان غازی نی کوزر کوزر
کییکلی بابا دعا ایدر ، وچ کلیر کیدر . اورخان
غازی ده برکون کییکلی بابا زیارت ایدر ، کندیشه
اینه کول حوالیسنی هدیه ایتک ایسته . کییکلی بابا قبول
ایتمز : « ملک ومال حقکدر ، اهنه ویرر . بزاتک
اهلی دکاز » دیر . اورخان غازی صورار :
« اهلی کیدر ؟ » کییکلی بابا شو جوایی ویرر :
« حق تعالی دنیا ملکنی سزک کی خانلره ایضار لادی ،
قوللری بربریله مصالحت کورسون دو » . اورخان
غازی ده زیاده اصرار ایدر . اوزمان کسکلر
بابا شو سوزلری سوبلر : « شول قارشوکی
تیه جکدن بوچوکی درویشلرک حولچکی اولسون » .
کییکلی بابا ایله اورخان غازی حقنده شو
روایتده وار ایدی :

(این اوکی) ، نورك تاريخنده بووک بر
اهیق حازدر . عثمانی تورکاریشک آناطولیده
طولاشدفلری ایلك ظفر ساحلری بورلریدر .
آل عثمانک تورک سلطنتنه جلوس ایچون فداکارلقلر
وقهرمانقلر کوستر دکاری برلر ، بو طور اقلره
عثمان غازی ، کندیشنه سلطنت مژدهلرین رؤیایی
پورلرده کوردی . باباسی ارطغرول ، قرآن کریمه
حرمت ایچون بو بلده لریک قدسی کیچبلر نه صاحب لره
قدر کوزنجی قیرپادی .

بورالی ، اده بالیرک ، عاشق باشالریک ،
پونس اصره لریک ، اخی اوره نلریک ، قرهجه احمد
سلطان لریک طوراغی ، آقچه قوچه ، قوگور آلپ ،
آق تیور وقره صراسل کپی قهرمان لریک اوتاشیدر .
پوشیل اووارلر افلاطون اقلر نده معظم بر سلطنتک
صری واردر . کلنجیکلر ، صاری ومور چچکلر
آده سندن آقان صولری اسک قهرمانلق مقبله لری
توئم ایدر کیدر . ارطوغرولک ، عثمانک ، اورخانک
باصدیفی طور اقلرده بیتم چچیکلر ، بزه صمانک
اسکی وعلوی بهار لریک مبارک قوقولری کتیرر .
(این اوکی) ، شیخلر و صریدلر مسکنیدی .

عثمان غازی تک قانن آنامی اده بالی بو جو ارده
اوطوروردی . بورالی ، وجد و توکل ایچنده باشایان
اخیلر و صریدلرله طولو زاویه لرله مزینیدی . عثمان
غازی ، اکثر یاشیخ اده بالی تک زیارتنه کیدردی .
حتی قیزی مال خانونه ده بو زیارتلردن برنده مفتون
بولمشدی . کنج قهرمان ، شهرک فتحندن اول بیله ،
(این اوکی) حاکمی زیارتنه کیدردی . برکون ، ینه
(این اوکی) نده ایدی ، ضیافته دعوت ایدلشدی .
(اسکی شهر) حاکمی یونی طویدی ، (خرن
قیا) حاکمی کوسه بخالی چاغیردی ، ابکیسی برابر
اولدیلر ، (این اوکی) فی قوشاندیلر ، عثمان بکک
سلبینی ایسته دیلر . (این اوکی) حاکمی راضی
اولادی ، حتی شاشیردی . عثمان بک مستغله فی
آکلر آکلماز ، (این اوکی) نندن چیقیدی ،
قلعه دن طیشاری فیرلادی ، حیانتنه کوز دیکن
دشمنلرینه اوله بر ضربه اوردی که ، هپسیده
قاچقدن باشقه چاره بولامادی . حتی کوسه بخال
بو عمارتده اسپر دوشدی ، ونهایت اسلامی
قبول ایددی (۱) . برانر صوکر (۶۸۹)
این اوکی ده ، (قرهجه شهر) و (اسکیشهر)
کپی ، عثمان بکک آینه کچدی . اوزمانلر (قرهجه
حصار) ، (قرهجه شهر) دیرلردی (۱) ، (این
اوکی) اورایه تابیدی (۲) . (این اوکی) نه ، ده
صوکر لری ، (سلطان اوکی) نامی ویرلدی .

(این اوکی) کیتدیکه بووک بر اهلیت قازاندی .
اک زیاده عثمان بکک سلطنت زمانلر نده معمور اولدی .
کنج قهرمان بو کوزل بلده فی اوغلی اورخان
غازی به ویردی ، صو باشایانه قارده کوندوز

ها) حاکی کوسه میخالی چاغپردی، ایکسی برابر اولدیله، (این اوکی) نی قوشاتدیله، عثمان بکک مسلمینی ایستهدیلر. (این اوکی) حاکی راضی اولادی، حتی شاشپردی. عثمان بک مسلمینی آکلار آکلماز، (این اوکی) ندن چیقدی، قلعه دن طیشاری فیردادی، حیاته کوز دیکن دشمنلرینه اولیله بر ضربه اوردی که، هپسی ده قاچقدن باشقه چاره بولامادی. حتی کوسه میخال بو محاربه ده اسیر دوشدی و نهایت اسلامی قبول ابتد (۱). براز صورکا (۶۸۹) این اوکی) ده، (قرهجه شهر) و (اسکیشهر) کبی، عثمان بکک آینه کچدی. اوژمانلر (قرهجه حصار) ه (قرهجه شهر) دیرلردی (۱)، (این اوکی) اورایه نایهدی (۲). (این اوکی) نه، دها صورکائی، (سلطان اوکی) نایه ویرلدی.

(این اوکی) کیتدیجه بیوک برهیمت قازاندی. لک زیاده عثمان بکک سلطنت زمانلریده معمور اولدی. کنج قهرمان بو کوزل بلده فی اوغلی اورخان غازی به وردی، سو باشیافته قاروشی کوندوز بکی تمین ایتدی، قلعه نیک قوماندانانته ده ایفود آلی موافق کوردی (۴). حتی، خواجه سعدالدینک روایتنه کوره، ساچوق سلطانی (قرهجه شهر) ک فتحنی متعاقب طاوول وباراق کوندردیکی زمان، عثمان بکک «اسکی شهری واین اوکی مفر ایالت اونچجون مقرر» (۵) قیامشدی.

(این اوکی) دائما پادشاه اولادلی طرفندن اداره ایلدی. اورخان غازی بیله، باباسی عثمان غازی نیک برینه کچدیکی زمان، «این اوکی سنجاغنی اوغلی سادغازی به» ویردی (۶). اوژمانلر (بروسه) آلتمشدی. کوزل بلده عثمانلی تورک لرینه پایتخت اولمشدی. اورخان غازی نیک قهرمانلری (سقاریه) اوورلرته، (قرهجه ایلی) نده طولاشیورلردی، هپسی ده، یکی خاندانک قوتی تأسیس ایچون قلعه دن قلعه به، ظفر دن ظفره قوشورلردی. فقط بوتون بو ظفرلر ده قوت ایله برابر ایمانک ده بیوک بر تائیری واردی. هر ظفر بر شجک ویا بر بابانک منقبه سیله ختام بولورلردی. مثلا، (بروسه) نیک فتحندن صورکا، کیبکی بابانک منقبه سی هر کسک دینلده ایدی.

عاشق پاشا زاده اورخان غازی زمانندن بیث ایدرکن دیورک: «فقدان عاشق پاشام وکیبکاو بابا ورونس امره شیخ طایبق امره وانی اورن وقرهجه احمد سلطان واردی. بونلر غازی خدا. زندکار زماننده اولدیله و بونلرک کرامتلی ظاهر اولمش ودمالری مستجاب عن برلردی» (عاشق پاشا زاده تاریخی، ص ۱۹۹).

اورخان غازی بوکی ذاتله حرمت ایدردی. کیبکی بابا زیاده محبتی اولدینی ایچون «کیبکی بابا اوزرتهده جمعه مسجدی پایپردی و زاویه دخی پایپردی» (عاشق پاشا زاده، ص ۴۷، ۱۹۶). حتی یشه عاشق پاشا زاده نیک روایتنه کوره: «شمعدیکی حالده اوزرتهده احیسا اولوب بش وقتده پادشاهک روحنه دعالر ایدرلر. اول زاویه کیبکی بابا تکبیه سی دیرلر.

کیبکی بابانک باغ ویاغچه سی ده واردی. بو باغچه ده بنه (این اوکی) نده ایدی. باغچه حقتده

(۱) صحائف الاخبار، جلد ۳، ص ۲۷۲
(۱) «قرهجه شهر دیومعروف اولان قرهجه حصار تکوری ایله ...» صحائف الاخبار، جلد ۳، ص ۲۷۳، ۲۷۵
(۲) «قرهجه حصار سنجاغنی کیم آکا» (این اوکی) دیرلر «عاشق پاشا زاده، ص ۲۰
(۳) «قرهجه حصار سنجاغنی که سلطان اوکی دیکله، مشهوردو» خواجه سعدالدین، تاج الواریخ، جلد ۱، ص ۲۱
(۴) تاج الواریخ، جلد ۱، ص ۲۱
(۵) کذا، جلد ۱، ص ۱۸
(۶) عاشق پاشا زاده تاریخی، ص ۳۸

کوز اهل اولور، کوزهدرلر وحقی وقتنده واردرلر کم دعالری، قبول اولور. کوزلر کچر. برکون، کیبکی بابا برقاواق آتاجنی اوموزلار، بروسه حصارینه کبیز. ایچری کیر، قاراغی دیککه باشلار. اورخان غازی به خبر ویرلر، طیشاری چیغار، اورخان غازی بی کوزر کوزر کیبکی بابا دعا ایدر، وچکبیلر کیدر. اورخان غازی ده برکون کیبکی بابانی زیادت ایدر، کندیسته اینه کول حوالیسی هدیه ایتک ایستهر. کیبکی بابا قبول ایتک: «ملک و مال حقتدر، اهنه ویر. بزاتک اهل دکاز» دیر. اورخان غازی صورکا: «اهلی کمدر؟» کیبکی بابا شو جواب ویر: «حق تعالی دنیا ملکینی سزک کی خانلره ایضار لادی، قولاری بربریه مصلحت کورسون دیو». اورخان غازی دها زیاده اصرار ایدر. اوژمان کیبکی بابا شو سوزلری سویلر: «شول قاروشکی تیه چکدن بویشکی دویشلرک حویلچکی اولسون». کیبکی بابا ایله اورخان غازی حقتده شو روایت ده وار ایدی:

«قطب العارفین شیخ کیبکی بابا خوبی دن گلشدر. اولو کیبکا بنوب گلشدر. کبکار کمدویه مسخر ایش. کالب اینه کول ده مگان دوغش. مرحوم سلطان اورخان پادشاه حضرت لر نیک فتحنده مرحوم اورخان پادشاه اول قیلری فتح ایدرکن قطب العارفین شیخ ککلی بابا دخی اول جانیده اوچیوز آلتمش قبولی بر کایسا وامش. قزل کایسا دمکله، مشهور ایش، اول کایسانی کتندولر فتح ایتشدر. جنک ادرکن بر کستانی آتاجی وامش. جنک ادر ادرش. اول کستانییه واردقده اول کستانه یارلوب بابانی ستمل ایش. کافرلر ارار بولوسلر ایش. صباح کتجه چقبوب کافرلر جنک ادری. ارنزلرله بویشله آلتمشدر. اوژماند حضرت اورخان پادشاه شبله خبر ویرمشرک: «خوین بر از کالب اولو کایبکا بن نزل کایسانی آلدی» دیو جواب ویرمشر و دکارند مرحوم اورخان پادشاه: «بابا ی خورد» دیواکی بوک عرق و اکی بوک شرابی کتدرب بابا دخی یاننده ک بالی سلطان ...» (۲).

(این اوکی) و جوازنده بو منقبه لری هر کس بیلیردی. بر طرفنر، قره صرسلر و غازی عبدالرحمانلر قلعه لر و کونلر فتیحله اوغراشیرلرکن، دیکر طرفنر ده یشیل آتاجلر آلتنده، چیچکلی او بوکار جوازنده بوکسه لن زاویه لرده بو منقبه لر حرمتله دیکله نهردی. (این اوکی) عثمانلی تورک کینک ایلک ظفر مقرریندر.

بیوک آتله احمد رفیوع

(۱) بودفترباب عالی اوراق اره سننده یکی ظهور ایشدر.
(۲) بو وثیقه دیوان هایون غاغلرلی ودفترلی آردسندن چیقه شد. نهایتی نقصاندر. ادلاسی عینادر. اینجه واوزون برکاغده یانلشدر. آرقه سننده شو بیتلر واردو:
کل کیده لم شبروانه
درمان آرای جانه
درمان بولنر ایش
یارندن آیریلانه

تاریخ مصام براری

تاریخ مصام براری :

تاریخ مزده مدنی شجاعتلر

ياووز، ارتهالا سوله ن، بولطف، صرهلون
حقيقي درحال آكاشن، عسكرك انحلاله
سببت برمه دن كوچ امري و بربرم شدی ...

تاريخمك يارلاق دورلته هائمه مدنی شجاعتلر
مؤراولمه برابر، لطيفرده، فقط اونجي عصر
هجري دن سوكر كوستريللری آجي وانيدر .
بالخاصه سلطان ابراهيم ووردنجي سلطان محمد
زمانلری مدنی شجاعتلر لك زاده خلك لك زاده
زمانلردن . سببي ، بودورده خلك لك زاده
استبداده معروض اولماسيدر ، ظلمه اداره
ايده سيدر . بو ظلمه قارشى يتاب قالان خلق
مدنی شجاعتلرله فورنارمايه جايلاشلر لك
چوقدر : شيخ الاسلام بهائي افندي ، قره چلي
زاده عبدالعزىز افندي ، قوجه مصاحم الدين ،
قره حسن اوغل حسن آغا ، يگچرى شيخي ،
قره صراد آغا الخ ...

سلطان ابراهيمك سفاقتى هركى بياز
ايدردى . بسفاخته قارشى عصيان ايتمك ايسته نيلر
لك چوقدى . سردار محمد ياشا بيله «مهرشريف»
سوداسيله معلول اوله يني حالده ، عصيان اغمشدى :
— ايته بر آلاى روس وله وچار و فرنگ
كفره سنك بنائى اولان جوازي ناصاتك سويله
بويله تكلف بد عتيفه اوغرامدم . بم حالم نيه ، نجر
اولاجقدر ؟
ديوردى . فقط حقيدي ؛ سلطان ابراهيمك
كنديسته يازدينى خط حايون شو ايدى :

« بره متولى ياولى قدوش . بره قاروز قياقتل
پوزه ونك . اجدادم مدنيته بو قدر اموال وچواهر
كوندورمشلر . آدم كوندروب آئمه اولان اموال
وچواهرى چله كنودورمسن والا سنك دورنگ
صويوب صيان طولدرم . مقررور . »
پادشاهك بوذهنجى عصيانلره سببت وردى .
قره صراد آغا ، كنديسندن سمور و «برايسته ين
سراى آدم لرلى قوغدى . قره چلي زاده ، غلبيلنا
برقافله نك باشنه كيدى ، كومم سلطان قارشى
آغشيه كاني سويله دى . قوجه مصاحم الدين اوچاق
خهني كاملا دشندن سموروكه دى . بولرك
شجاعتلرى هر حالده ، مدنيدي ، فقط اياك دورلده
ظلمه قارشى ، مفردا يايلازلر قدر علوى دكادى .
سراى اركاني ، واخده ايدنرك ، والده سلطانك
پوزينه قارشى حقارتلر ايده نرك پيشلورمورورلره
خلق وادى ؛ بو قوت اولرى دانما تشجيع
ايده بيله چك برماهينده ايدى . اصل مدنی شجاعت ،
حقدن وعدلين باشقه هيچ بر قوته طايانميرق
ملك شرفى وحيديتي ، دولتك وقادى و موجوديتى
شعافله ايون كوستريلندر . سلطان محمد راييم
دورنده هر كس پادشاه عليبنده ايدى . پادشاهان
ملته قارشى لايد طاورانامى كنديسندن چله
تقريب ايديبوردى . علماء عليبنده ؛ و نرا ، عليبنده
اردو ، عليبنده ايدى . مع موفيه مدنی شجاعتى
لك زاده كوستريمه موفى اولانلر ينه علما ايدى .
فقط سلطان محمدك دعوتنه قارشى ديوان حايون
خواجه لرندن ، مصاحب اسحق افنديك و برديكى شو
جواب ، مدنى اولمندن زياده ، ناكورجه برجوابدى .
— آياق لرله يازيق دگلي ؟ بر آياق سلطاننى
قلمش پادشاه يانه وارقم نهن اقتضا ايدر !
اصم رتيور :
بووك انه :

مدنی شجاعتلر بر ملك حقى وحياتى عافظه
ايچون كوسترجه كي منليك لك مهملرنددر .
مدنی شجاعت اكثر يا شخصيدر ؛ فقط اونك بووك
برز صوبه ، متردد بره نته ده فائده مى دوقوور .
مثلا استبدادى قيراه ، ظلمه يي اوتانديرر ، غاصبلك
جسارتى اخلال ايدر ، ووسايه ده ، صاحبك
خلق وحييت يتنه نفوذنيك آرتاسنه ، حرمنلر
وكرتيلر كورمه سنه وسيله اولور .

تاريخ مزده مدنی شجاعتلره دائر يك چوق
مثالى واردور . فقط بو مثاللرى توركك صراف
وصصير بر صورتده اداره ايدلرلك دورلده
اراق بيوده در . مثلا عثماني خاندانك اياك
زمانلرده بو مثاللردن اثر بو قدر . مدنی شجاعت
لك زياده فنالنه وظلمه قارشى كوستريلر . مدنی
شجاعته اياك نمونه لرلى ييلد بره قارشى كوريبورده
ييلد برم عشرته ، آلوف ، صرب برنسلى ماريه
ويلى اوغلنك آشفته قيزى ، بروسه سرايلرلى حسي
وجاذبه سيله طولدر برمش . غنائم ميندول ، بيزانس ده
اوتارخندن توركك اسر لرلى يقايه حاضر . (كوزل
حصار) ، (كركو) دوره سنك يشي و سازل ساحللى
اوزنده يوكسامش ؛ برج وباروسى اوزنده
طولاشان دزدارلر ، اوزاقلردن بيزانس كوتلرلى
كوزلوزلره تورك ، بوغاز لچي قيلر نده كنديسنه
اياك استقاد نظلمه مى وجوده كترمش . ييلد برم
هيچ برشيدن سرا ايتور . بر طرفه ذوق ،
اوبر طرفه اهمارات ، (اولوجام) فعاليله
يايلايور . بركون ، پادشاه امير سلطانله بر ابراهيمه
كاپو . بو عظم ايدمى مفرجه كوستريور . فقط
امير سلطان پادشاهه كوچنيك ؛ لك زياده
عشرتدن متاثر :

— يالكر دوت كوشه سنده بره ، چاهه كسيك
هيور . ييلد برم ، متجران صوريور :
— ائك يتنه ميخانه ناصل اولور ؟
امير سلطان ، صر شاهه بر لسانله شر جواب
ويريور :

— قبيده بيت الله دور . اوراي شرابله ناصل
طولدر بر يورسكز ؛ مدنی شجاعته قارشى ، لك ظالم
واك غضبلي پادشاهلر بيله سس چينار امارلردى .
بوسايه ايديلن خدمتلك ازيدوده ، ملكيك
سياسته ده بضا بووك تاثيرلر اولوردى . موسى
چلييك جنازه سندن قاچان قره مان اوغنه نچلرندن
بريك شوخطاي يك معروفتر :

— عثمانلك اولوسندن بويله قاچيورسك .
پاديريسى اولورسه نه يايچقك ؟
قبيلى على افنديك ياووز سلطان سايه
قارشى كوسترديكى مدنی شجاعتلره دائر ، مثاللر
لك چوقدر ، واقعا ياووزك ملي غايه لرته نرعاً
عاقبت خورمسنده ك شجاعتلرى ، بو كوشك ذهنيته
كورده معذور طولولماز ، فقط اولور بيله ياووزه
قارشى كوستريلر مدنی شجاعتلر لك مهملرنددر .
ياووز ، غضوب وچبار اوله يني حالده ، مثلا لك
شجاعته دانما بوون اكر دى . بوده ، هيچ
شه سز ، قارشينده كى ذاك عامنه حرمتينده ندى .
مع موفيه ذوبللك علميله برابر قفلر تا عدله
واستقامته ، شرعه وحقه قارشى بسله ديكي يتنايه
صوبطيتي ده اونوتامق ايجاب ايدر . بو كي ممتاز
شخصيترده علم ، لك كسكين ولك نافذ بر سلاح
مفاسمه قائم اولور . مثلا ابن كمال ، علما و عرفاناً
لك بو كسك اوله يني حالده ، ذنبيلك درجه سنده
مدنی شجاعت كوسترته مئدى . اوده ، احوال كوزل
تقدرايدر ، نه كيكى كورر ، فنالرك اوكتي اوده
آنى ايستردى ؛ فقط طهياً حاجدى ، اطواوى
ملايمانه ايدى . لك بو بووك جسارتى بيله نازكانه وعار فانه
كوستردى . مضرده اردونك استابوله دوتهمى
ايچون سلطان سايه يايدينى نازكانه اخطار ، حين
زمانه قايت طرفا قدر :

ياوز نيل ساحلارنده طولاشيور ، تاريخك لك
بووك سردار لرنيك بيله نيل اولامادولرى قنوجانه
نائل اولمش . فرعونلر بله مى توركك كرتي آلتنده .
قطعسكر ، بيلارجه ، سوده ن ظفر لر دن اوصامش .
ياووزه كيمه برشى سوله ميه جسارت ايدم . بوور .
ابن كاله هراجت ايديبورلر . ابن كاله سلطان
سايه ك حضوريه كاور . ياووز ، نه طرفدن
كلكيكى صوريور . مولانا شوچوانى ويريور :
— نيل ساحلارندن . عسكركر سو كز اوبنه
اوطورمشلر ، بر توركو چاغير يورلردى . خوشه
گئدى :

نهن قادي بزم ملك عريده
جهان خلق قوعيش وطنرده
بچه بزم طوروروش شام وچليده
كل نى كده لم روم ايللرينه

تاریخین آله حق در سار :

تورک خدمتی

تدارک اولئاق کر کدرگه هیچ بر خصوصه مشایقه
واضطراب چکامک لازم کایه .
تورک بوفا کارل فله ده قانادی ، لهستان تاجی
منجلی . لهستانه انتخاب ایدیه چک لراق تورکار
طرفندن تصویب ایدلی الزمدی . طالبار متعدددی .
مدهن ایوان ، مانسیمیلیان ، طوفونچی شارل .
تورکار بوکاده چالیدیلر ، ایوانه طرفدار
اولاماز لردی ، روسلر مدهش دشمنلریدی .
آوستریایی التزام ایدیه منزلدی ؛ فرانسه به یازدم
ایچون اولرله قالی حربلر ایتیلدی . واقعا اردل
بکارتدن ویا لهستان زامکانندن برنجی فرانسه اصعاد
ایده بیایر لردی ؛ ایتمه دایر . فرانسه به جدی وصیمی
عربلری کوسترولر . فرانسه سیاستک صمیمیتدن
عاری ظواهری جدی تلق ایتدیلر . فرانسه ده تورکار
حقیقه جاری تصبکارانه فکر لره ده اهمیت ویرمیدیلر .
قانه دین دومه بیچیک اوغلی هانری دووالوای لهستان
قرالی انتخاب ایتدیلر . مثله بو قدر لره ده قانادی .
هانریک لهستانه قدر کلمی ده لازمدی . بولر
تهلکه لیدی . بوتولکه تک اوکی آتی ایچون هانری به
مناظله قوتی کومندیلر . فرانسه قرالیک قارده شی
تورک عسکرینک مناظله سنده لهستانه قدر کبیردیله ،
قرالی تاجی کبیردیله .

بو عصرده تورکار تاجلرندن محروم قرالره
یازدم ایدیلر لردی . سنت استوان تاجی تورکارک
النده ایدی . لهستان تاجی تورکارک موافقی اولاندن
کبیره سزدی . دور ایتمه ایاک بوکک حکمدار لری
تورکار یازدم اولاندن سیاستلرینه حقیق وسالم
بر جیرا برده منزلدی . وندیک تورک تبصیه
اوروایده ک تجارتی موجودیتی مناظله ایدیلر .
حتی قرالیچه الزامت بیله ، (یکبیز کرماندا) ی
بکارتدن سوکرا تورکارک یازدمه افشار ایدی .
ایکارت دوناناسنه تجاویز ایدن جزایر بکرتله تعلیقات
ویرله سی باس طایرین رجا ایدی . استانبول بوتون
ارزولری اسعاف ایدیلر لردی .

تورکارک قوتی اورویانک اهل صایب احتیاضلری
سوتدیر سدی . بوتون دولتلر آتیه منزلدی که ،
آرتق تورک تکمک ، تورکی اورویانن چقارمق
قابل دکادی . تورک ضرور بیزم امکانسز اولدی
دقیقه دن اعتباراً تورکارک قوتندن استفاده سیاستی
تعقب ایدلی . تورکارک قانی ، جانی و شعبانی ،
حاشی ، دینته قارشی بسله شت عداوتی پردرلو
سوتدیر مدهدی . انسانیت خدمت غایبی تعقب
ایستکارچی ادعا ایدیلرله یازدمه تآخیری اولادی .
مماذیه تورک بوتولکه اولسکاره لاندیدی ؛ او ده
نه قرالری قورتاراجق ، نه حربلره کیریشه چک ،
برکون اولوبده کندیسی افنا ایچون فرصت بکلمن
دوشلری نه ورمله لردن قورتاراجقدی !

تورک ، بر زمانلر کندیلرینه یازدم ایتدیگی
دولتلر طرفندن " اتسسامه اوغرامق تپلکه سی
کوردونجه قدر بووظیفه سی ایفا ایتدی . سبی ،
قوتنک هیچ بر زمان قیرلامه حظه اعتدالنددی .
« ایدمت » لکنی کندیسه من طرف الله بخش
ایدلیس طن ایدیلر لردی . موماذیه بوندیر دوچه به
ددره حقیقی ؛ بوتون اسلام غانک کوزلری
تورکارک یاخشنده ، آل غانک سلطنت مقارنه
ایدی . تورکارک اعتقادی شو ایدی :

اسلام زواله ایزم ؛ تورک اسلامیک امکدار
مدانیدر . تورک خاقاق ، بوتون اهل اسلامک
حلیفه دیشایدن . تورکی افنا ایچون اسلامیق اعا
ایقیدر ؛ بویسه محالدر . میلونلرجه اهل ایمان
هیچ بر زمان ظلم و اعتسافه اسیر اولاماز .

تورک بواعتداله یاشادی بواعتدالک یاشاماسنه
خدمت ایتدی . شریف و حریص دولتلره هیچ
بر تصب حسنه تابع اولسادن ، یازدم ایچک
فداکارلرندده کری طومرادی .

احمد رفیق

تورک اورویایه آتی باصدنی کوندن اعتباراً
اورویا ایچون یالکز برفلاکتی اولدی ؛ تورک
اورویایه هیچ بر خدمتی طوفونمادی ؟
صودل اون سکرتیجی عصرده شرق مسئله سنه
هانری یازدمی ائرده : « تورک نه زمان اورویایه
آتی باصدی ، بر شرق مسئله سی اورویایه چیتدی ؛
روسیه ده نه زمان اورویا دولتی اولدی ؛ بو مسئله ی
کندی منته حلی ایچک ادعاسنده بولوتدی »
هیوز .

تورک اورویایه آتی باصدنی زمان ظهور
ایدن مسئله ، سیاسی اولفدن زیاده دینی ایدی .
اهل صایب مسئله سی ، تورک اورویایه آتی باصدنی
کوندن اعتباراً شرق مسئله سی نامی آلمشدی .
فقط اوزمانلر اورویا بو مسئله یی حل ایدیه چک
بوتدند دکادی . تورکارک قوصوه ، تپکول ،
واوئه طفرلری بو مسئله تک حل ایچون اورویایه
سله شت امیدلری و احتیاضلری تاما قیزدی .
رک اردوسی کچدی بولارده طفرلر احراز
ایچون ایلر لیدی . سلطان بایزید ثانی زمانده
اسلام قهرمانی تورک قارشی اورویانک عداوتی
مکرار اولاندی . سلطان جم خاندن سی عثمانی
دولتی ایچون بر صیف تلق ایدلی . بابا تورکارکی
ضیف دوشورک ایچون بوتون قوتی استعمال
ایدی . فرانسه قرالی یکی بر اهل صایب سغری
خولایسه سلطان جم الله ایچک ایدیه دی . بدخت
بیر ایدیک اهل برصورتده وغان اهل الله ده عقیق
چیراقدی .

قوتی سلطان ساجان زمانه چقد اورویایه
ایچم وک سلطونلر بر قوتدی . استانبول بو
دوره « آستان سلطان پناه » ایدی . اورویایه
دناظرله ، احتیاضلرله بر بریک قدرتی قیرق
ایچون باجدار لر ، تورکارک قوتنه مراجعت ایتدیلر .
فقط برصاحبتده هیچ بر صمیمیت ، هیچ بر
شکران بولدی . مقصد تورکارک صفوتیه وفداکار .
ایچم استناد ایدیه رک اونی مادی بر قوت
اولارق قولانندی . فرانسه تک ساجان قانوقی به
صراحتی دوریک مؤرخلری « اتفاق ماجدانه »
هیبه تصویر ایدیلر لردی . فقط تورک ، دور ایتمه
حالی قدر سله تصبه مبال دکادی . آوستریایه
قارشی آچیلار برنجی ویلنه سغری ، فرانسه به
خدمت مقصدیه ایدی . تورک آوستریا اوولرنده
قانی دوکوزک برنجی فرانسولک شارل کنه قارشی
بیله دیک عداوتی برینه کبیروردی .

تورکار ، ایاک اول ، فرانسه به خدمتله باشلا دیلر .
تورک دوناناسی قرالی اولر قهرمانلر نه ، دوستلرک
قدرت و شوکتی کومنتیک ایچون طولون صولرند
گوروندی .

(ایسه بختی) فلاکتی بیله تورک دوناناسنک
قدرتی قیراماد ، . تورکار ، استانبولی آتی
تورک سلطون اورندان قالدیرمق ایسته ین فرانسه
قرالی سکرتیجی شارلک خافه یازدمه مناظله
ایتدیلر . فی الحقیقه طوفونچی شارل ، بابا ایله
وندیک واسطایه قارشی باچنی حرکتده تورکاردن
یازدم ایسته بوردی . شارلک ایسته دیک قوت ،
ایکی یوز یازده قدرغه ایدی .

وزیر اعظم صولرلر حمز باشا بولایه موافقت
ایتدی . فقط عجبا فرانسه ، بولکلی (طولون)
کارتدن سوکرا تعمیر ایتدیرمک ایدیلر یی حازمیدی ؟
اوقدی اعانه ایدیه چکیدی ؟

سلطان صلیب ثانی بوی زواله ایدیلر لردی ؛
« ان شاهه الاغی اشارتکن موجبتیه طلب
اوندوسی مقدار دونانای هانری زوال اولاندوسی
زمانده کورکچلرینه وسایر ایچنده اولان عساکر
نصرت ائرم خلتک کفایت ایدیه چک مقدار ذخیره
تدارک قایل ایدر . ایچدره بر تقدیر اکر ذخیره لری
بولالدر و اکر سایر لوازم و مهمانی در بر وجهه

تاریخ صحیفه‌لی

Türkler Bodapeşteden çıkarken

جیری اون ایکنجی عصره دایر یازیلان وقعه نویسن تاریخلریک ایش مهیمی ، راشد تاریخی در . بناء علیه بو عصرده جریان ایدهن ایش مهم حادنه لیک ، حتی کونی کونته ، راشد تاریخنده یازیلان اولماسی ایجاب ایدهن . او حادنه لیک ، کاملاً اهانتلر و فوجاترله مالیدر . تورکلرک ماجارستان استیلاسنه نهایت ویریلگی بو عصرده در . اوردونک ایش فوج استیلاسنه اوغراماسی ، اخلاق سقومی ، دولت آداملریک بجن و جهلی ، خلقک ایش تضییقل آلتنده زبون بر اقبلماسی ایش زباده بو عصرک ایشک سنه لر نده بیک بار زبر صورتده کنندی کوسته ره شد . راشد تاریخنده ایسه بو حقیقتلری کورمک و حتی سزیمک بیله بیک مشکلم . پرکت و بر سینی که ، سلحدار فندقیلی محمد آغا بو عصرده باشامش ووقوعاتی بوتون غایته کونی کونته ضبط ایشلدر . بناء علیه ، (سلحدار تاریخی) بو عصرده جریان ایدهن شیعی صحنه لرله دولودر .

(بودین) شهرینک تسایمنه ، شهرک صورت ایشفاله دایر محمد آغانک ویردیکی معلومات چوق جانلیدر ؛ محاصره نیک سوک کونلر نده شهره امداد قوتلری کوندرمک امکان خارجنده ایلی . سردار اعظم همان باشا (ادرنه) دن حرکت ایشلدی ؛ هدف حرکتی (بودین) ی دوشبان محاصره سنسندن قورتارمقدی . فقط اوردو (طونا) دن کچرکن وزیر اعظم آتدن یوز اولاندی ، باشنده کسلیبی دستارلی حوزو جارجل یارجا اولدی . سردار اعظم بیک مشکلات ایله قالدیروب آتته بینه بیدر دایر . بو حادته ، هسکرک قوه معنویسی اوزرنده مششوم بر تأثیر بایلی . اوردو آهسته آهسته ، (بودین) ه دوغرو ایلیله دی . قلعه هر طرفدن محاصره ایلیشلی . سلمان باشا دوشبانک قوتل بر اوردو ایله (بودین) ی محاصره ایش اولدوغنی کوردی . بویه اولدوغنی حالده ، او یته : « دشمن قلعه یه ظفر بولتی نه احتمال دیو ، دائمًا ایشکارانه حرکت ایلیدی . قلعه دن متادیاً فریادچیلر کلدی . او کاذه اهمیت و برمه دی . نهایت بکره بیشر آتجه ترق ایله ایکی بیک سردن کیدی یازدی . قلعه نیک امدادینه کوندردی . بونلرک بیک سکسن یوزی دوشبانک طوب و تفنگ آتشیله پریشان ایلیدی . تکرار اویچ بیکت بیا ویدی بیک سولاری کوندردی . بونلرده پریشان اولدی . (بودین) ی مدافعه ایدهن عیسی باشا ایلی . معبته آتتی بیکدن فضا هسکر یوقدی . اونلکده چوغی شهید اولشدی . نام اوسیراده دوشبان طرفندن آتیلان بر خیره ایش بمعنک بیجا سنه اصابت ایلیدی . بیجا سنه اوتوز ایش بیک قنطار باروت ولردی .

مدهش بر طرافه بوتون قلعه یی صارمدی . (بودین) حکم قرائت ایش ایله قلعه نیک یاریسی بر هو اولدی . دوت بیک کیشی ده بو یوزدن شهید اولدی . بو شیعی امداد اوزرینه خوشبان شدتلی بر هجوم اجرا ایلیدی . محاصره نیک ایش سکرنجی کونی (بودین) ه کیدی . قلعه ده قانلار (بالی باشا) میداننه قاجدیله ، اوراده بر قلعه یه قانلارک دوشبانک سوک واده یه قانلار چار بیدیلر ؛ فقط مقاومت قابل اولایه جفی کورونجه ، تسلیم عرضلنی کوروشمه یه مجبور اولدیله . فی الحقیقه اوستریالیله ، کندیلری اسیر ایشجه چکرلینه دایر سند ویردیله ؛ فقط عسکر تسلیم اولور اولار

باقایوب و ارادینه طوغری کیدهن کیدهنک اولدوغنی دشمن دین کورینجک دوتوب میدانده قانان اموال وارزاق . وطوب و مهمات جبه خانه یی ضبط ایلوب پیاده غزبانک کیمین قیروب و کیمین اسیر وانلری زبون اولوب دو کایوب قانان ایکی بیک قدر ادمک دخی اکثرین قیروب سائرین اسیر ایلدیلر . بو احواله کفار دخی تجیده قانلارین صکره کلن اسیرلر نقل ایلدیلر .

سلیان باشا اوردوسنک بویلا کئی دوشبانک قوه معنویسی بر فوات دایره آرتدیردی . (سککین) ، (شموطوزنه) قلعه لر ی دوشبان آتیه کیدی . بونی ، تعاقب (بچوی) قلعه سنک محاصره سی باشلادی . فقط قلعه ده صر قانامشدی . عسکر ، صوسزلفدن پریشان بر حالده ایلی . دوشبانک تسلیم اولندن باشقا چاره یوقدی . نهایت بویلا کتده وقوعه کاری . دوشبانک تسلیم شرطلری کوروشمک ایچین قلعه یه بر قاج کیشی کوندردی . قلعه نیک محافظی ارسلان باشا ایلی . دوشبانک صرخصلری ارسلان باشا ایله کوروشدیله : « بزم قصدیم اهل قلعه نیک ویرنه سین طوبیوب چله اسیر ایشکدر . لکن آنلری اگاه ایده چک اولورسن یته چنکه طوروشورلر ، واکر مقصدک سلامتته چیقمق ایسه اسیر ایش قبول ایشک اوزره بزه بر تمسک و بر سنی سلامتته چقارلم » دیدیلر . ارسلان باشا نفسی قورتارمق ایچین دوشبانک ایسته دکلری تمسکی ویردی . کوز کوزره بوتون اهانلنک اسیر ایلیله سنی قبول ایلیدی .

کندی قورتولدی ؛ فقط قلعه ده بولونان اون دورت بیک کیش دشبان اسارتی آتته کیردی . فندقیلی محمد آغا بو حادته یی شریله نقل ایلیدور : « اول خبیث پرتلیس دخی سرخوش بولوب مکر دشمنی فهم ایشکله مرادلری اوزره بر تمسک و بروب طشره چقدقارنده آتجاب باشای مفروری دیار اسلامه بوللاب سائر باججه اهل قلعه یی آسیر ایلدیلر . بزمنه یی سلامتته چیقمق قویله و برسک دیو فریاد ایله کاردنه باشانک و بر دوکی تمسک کوروشروب چله کن ابرار ایش قبول ایشک سزیدیلر تمسکدن خبر صر یوقدره یوخلی ایش و عناد ایلوب چاره اولدی . تعاقب صغیر و کبیر ورجل وانانلر اون درت بیکدن متجاوز مسلمان ایسیر ایلوب اموال وارزاقلری یغمال ایلدیلر .

سلحدار تاریخنده ، خلاصه عرض ایلیدیکمن شو معلومات وجود اولدوغنی حالده ، وقعه نویسن راشد اذدی بوتون بو غایت و اهانلری سکوت ایله کیمش ، و (بچوی) قلعه سنک سقومی یالکمن شو بر قاج سسطلرله افاده ایله مشدر : « بچوی و شقوبوش قلعه لر یه غره ذی القمه ده اعدای دین دسترس بولوب اکثر اهانلری دست کفاره کرفار اولدینی خبر وحشت آناری چند و حدینه علاوه سوائف آلام واکدار اولدی . »

Ahmet Refik

و بروب طغرل چي دوردو بولده ايجاق پاشاي مغيروي
ديار اسلامه بوللابوب سائر بالجه اهالي قلعه بي آسير
ايديلر . بزنامه بي سلامتته چي قيلمق قوليله ويردك
ديو فرياد ايلدكارنده پاشانك ويردوكي تمسكي
كوستروب چاه كن ايرايكي قبول ايتش سزديدلر
تمسكنن خبرض يوقدرديو خيلي ايج وعناد ايدوب چاره
اولدي . ناقبت صغبر وكبير ورجل وانانندن
اون درت بيككن متجاوز مسلمان اسير ايدوب
اموال وارزاقلرين يغما ايتديلر .

سلجدار تاريخنده ، خلاصه عرض ايتديكمن
شو معلومات وجود اولدوغي حالده ، و تمه نوبس
راشد اندي بوتون بو جاعت واهانلري سكوت
ايله كچمش ، و (پچوي) قلعه سنك سفوطي يلكن
شو بر قاچ سطرله افاده ايله شدرد : « پچوي
وشقوبوش قلعه لر بنه غره ذي القعدة ده اعداي دين
دسترس بولوب اكثر اهالي سي دست كفاره كرفار
اولدغي خبر وحشت آناري چند و وحدينه علاوه
سوالف آلام واكدار اولدي . »

Ahmet Refik

حاله ، اويته : دشمن قلعه به طغرل بوي
نه احتمال هيو ، دائما اهاليكزانه حركت
ايتدي . قلعه دن متدياً فرياد چيلر كلدي . او كاده
اهيت و برمه دي . نهايت يكر ، بيشر آنچه
ترقي ايله ايكي بيك سزدي كيدي يازدي . قلعه نك
امدادينه كوندردى . بونلر يك سكن يوزى
دوشمانك طوب و تفنك آتشيلا پریشان ايتلدي .
تكرار اوج بيك يايلا و يدي بيك سوارى كوندردى .
بونلر ده پریشان اولدي . (بودين) ي مدافعه ايدن
عبدي پاشا ايدى . معتقدده آني بيككن فضاه عسكر
يوقدى . اولتده چوغى شهيد اولشدى . تام
اوصيراده دوشمان طرفندن آتيلان بر خيره ايج
معه نك جيتانه سته اصابت ايتدي . جيتانه ده اوتوز
اني بيك قطار ياروت ولردى .

مدهش بر طراره بوتون قلعه بي ماصردى .
(بويديت) حمله قوتل مسلمان ايله قلعه نك ياريسى
پر هوال اولدي . دوت بيك كيشي ده بو بوزدن شهيد اولدي .
بو جيع اندام اوزر بنه دوشمان شدتلي بر مجوم اجرا
ايتدي . محاصره نك ايتش سكن نجي كوني (بودين) ده
كردى . قلعه ده فالانلر (بالي پاشا) ميدانته
قاچديلر ، اوراده بر قلعه به قاينارق دوشمانله صوك
راده به قان چار پيشديلر ؛ فقط مقاومت قابل اولايه جغى
كورونجه ، تسليم شرائطى كوروشمه به مجبور اولديلر .
في الحقيقه اوسترياليلر ، كندلر يني اسير ايتيه چكار بنه
داثر مند ويرديلر ؛ فقط عسكر تسليم اولور اولماز
هيسنى صويديلر ، حتى اسيرده ايتديلر .

قلعه مدافى عبدي پاشا شهيد اولشدى .
اولوسنى دفن بيله ايتهديلر . كونلر چه ميدانته
بر اقديلر ، نهايت اسير لره دفن ايتدويرديلر ، ديكر
شهيد دوشمن بيكار چه عسكرى ده كاملا (طونايه)
ايتديلر .

(بودين) ده توركاردن بر چوق خلق

واردى . قادين ، چولوق ، چوجوق هيسنى اسير
ايتديلر . ساجدار محمد آغا بونلا كت صحنه سنى شو
صورتله تصويير ايتديسور : « نسوان و صبيان
ورجالدن سكن يوز مقدارين نجه جاسار بچون ايروب
قولر او طه مينه بر اقديلر و بيالك اسيردن ديو بر
آلاي ضمما چيرلاق چيلاق ستر عيوب ايده چك
اوزر لنده بر شى يوق . چقور لر قازوب
ايتيه كيديلر ، و بر مقدار شناور اولنلري كندولرين
طونه به اتوب بوزرك چقدى ، و بعضيلرى صالار
بيلوب اوزر بنه بنوب قورتلدي ، واكثري قلوب
قحط و صوغوقدن قلوب بودن قلعه سي بو حال ايله
دشمن ايله كوروب امت محمد بويلا حقايرت اولدي . »

بو فلاكت اوزر بنه سردار اعظم (اوسك) ده
دو غرور جعت ايتدي . دوشمان ده فرصتدن بلاستفاده
(سكدين) قلعه سنى قوشاندي . سليمان پاشا (سكدين)
امدادينه عسكر كوندرديه سده ، نتيجه ده هيج
بر نجره حاصل اولمايى . بو سسقر ، كندى
(سكدين) امدادينه قوشدى . حال بوكه (سكدين) ده
بولاديني قوت پریشان بر حالده رجعت ايتديسوردى .
سليمان پاشا ، بوزغون عسكردن دوشمانك آرقادن
سرعتله كلديكيني خبر آلدى . اوصيراده دوشمان
قطعاتى بردنبره غارشيسنه چيچينجه ، اوردوده مدهش
بر قارغاشالتي حاصل اولدي . « بو قدر حسرت و بايانسز
عسكر اسلام دخي دورت بيككن آركانردن
قورقوب چيكندن احتراز و برلري بردنوب و كوزلري
بويوب فراه يوز طوتديلر . سردار اعظم و صائر
وزرا و هميران وامرا و اوجاني آغالي آرديلرين
آلوب منع ايتديلر . نهايت ايكي طرف آراسنده
قائى بر مصادمه اولدي . دوشمان بوزولدي . فقط
سليمان پاشا اوردوسنه اويلا بر قورقو سرايت
ايتدي كه ، دوشمانك بوزولدوغي كوردكارى حالده
« كبر و فراه يوز طوتوب هره نه دكاو منعه سنى
ايدوب دشمن غلبه سي يوق دونك امت محمد
هيسه كورديلر ، كسمه دكاوب و بر برينه

تاریخچه اخلاقی تفصیله بریز :

تذلل

محرری : احمد رفیق

دورک دفتر داری ایله کمرک امینی طرازیاتی برصنداله بینه ریک ایوبدن دوزرلر . مسعود افندیگ یالیسی اوکندن کچرلرکن مسعود افندی بی سلاملاق انتظارنده بولونورلر . کوزلری کمال حرمت وادبله یالینک بخره سنه دیکرلر . « افندی باش کوسترده کده » هان دفتر دار پاشا ایله کمرک امینی صندالک ایچنده آیاغه قالقارلر . « دست برسر ، رکوع واری سلامه قیلرین خمیده ادوب » یالینک اوکندن کچنجه به قدر آیاقده طورلر . مسعود افندی هیچ طور بی بوزماز . بخره دن باشیه سلام آلیر ، برندن برازده قیلمدا ایوریر ، اوکون بوالتفادن دفتر دار پاشاده ، کمرک امینی ده کندیلرینی بختیار عد ایدرلر .

مملکتده علم وفضل ، درایت واهلیتی تقدیر ایله جک بر محیط ، حقوقی حمایه ایله جک بر قانون یوقدی . شریعت ، لفظی مراددی . اک زیاده ، شریعتی تطبیقه مأمور اولانلر ، ارتشا ایله ، یغما ایله ، رشوتله ، اخلاقسزقله ، احتراضله اورتائی یاقوب قاوورلردی . شیخ الاسلام ایله استانبول قاضیسی صاریق صاریمه غوغا ایدرلر ، اک مسیحین سوزلرله بربری تحقیردن کری طورمازلردی . خلق طبعاً بودرجه دون ماهنده کیمسه لره قارشى بیله ، صرف نفقه سئی تأمین ایچون تذللدن کری طورمازدی .

خلقک بو اتقیا دی مملکتک عرفان و قوتی نامنه بوبوک برفلا کندی . جهله پیه ویره نلر هیچ بر اعتراضه اوغرا ایچقلرندن قورمازلر ، جهلار یله بوسک موقعلره کچنلر ده کندیلرینه انتساب ایتمک ایسته یین علم و عرفان صاحبی منفعت پرستلری تذلل ایتمه دن حضورلرینه صوقازلردی .

تاریخچه کورولن اخلاقی تفصیله بریزدن بری ده تذلل و حقیقه قارشى سکوندر . دولت ارکاننده وبالخاصه ملت افرادنده مع زیاده موجود اولان بو تقیصه خلق قوتی قبران ، خلقی ظلمه نك استبدادینه معروض قیلان اک مهلك بر خسته لقدر .

تذلل ، خصوصیه جهلی و لیاقتسزلیکی مسلم کیمسه لره قارشى تبصص ، جهالتی پاشاتیر . مملکتده علمک و عرفانک انقراضنه سبیت ویرر . حقیقه قارشى سکوت ایسه ملتی فلا کته سور وکله یین فناقلرک تمادیسنه ، کنج وفعال دماغلر ده حقیقت محبتنک کولکشمه مه سنه بادى اولور .

بو علنلر زده اوته دنبری موجوددر . بالخاصه تورکارده دولت رجالتک پتشمه سنه سبب ، بو تقیصه لردر هیچ بر رمزینی اولمادینی حالده جاواچیلقدن ، قهوه جیلکدن ، حاللقدن ، یاماقلقدن ، زوربالقدن ، اشقیار رئیسکلقدن ، آرابه جیلقدن پتشن آدملره مملکتک منور صاییلان علماسی و خواجکانی بیله حرمت ایدرلردی . مملکتده جهلك عرفانه غلبه ایتمسینی تأمین ایله جک فکری بروقان موجود دکلدی . شخصی منفعتی تأمین ایتمک ، حتی مملکتک دواملی مسعودیتنی موقت بر رفاهه فدا ایتمک ایچون تذلل یکانه واسطه تلقی اولونوردی . منصب آلمق ایچون مشیخته آق صاقلر یله آغلایان قاضیلر ، کندیلرینه پایهلری تبلیغ اولونور اولونماز لرله قاپانارق ولی نعمتنک دیرلرینی اوین علمای کرام کورو- لوردی . انسانیته ، شخصی وقاره ، فکری تربیه کایاً منافی اولان بو سرکنلر هپ حرمت وادب زهره سنه داخلدی .

منفعت قارشیننده ، عزت نفس معدوم حکمنده ایدی . قاضیسکرلر و حتی وزیرلر کورولوردی که ، عصیان باراغی آچان عادی آدملره تلقی ایدرلر ، منصلرینی قورنارمق ایچون تذللدن کری طورمازلردی . قاپاقچی مصطفی استانبوله حاکم اولدینی زمان ، دورک رجالدن کوسه کتخدانک حرکتی معلومدر . کتخدانک قاپاقچی عصیاتی خبر آلیر آلماز بش اون قیلدن عبارت اولان صاقلانی قارشیدریر ، درحال آدمارندن بری

شیخ الاسلاملردن بعضاری منصلری و پایهلری صانارلردی ، صدراعظملر آلدقلری رشوتلری دولتک رسماً ایرادی صره سنه قید ایدرلر ، خلقی اسیرکچی ، ذلیل وحقیر قوللانیلرلردی ؛ هیچ بر کیمسه حقیقی سویله مکه ، جبر و ظلمه قارشى متحد بر کتله حالنده عصیان ایتمکه جسارت ایله مزدی . استانبول ۱۰۶۰ ده بر عصیان کوردی ؛ خلقک ایلمک عصیانی ، بوایدی . فقط اوزون سلیمان آغانک سرایده

دلمی . شخصی منعی مابین این دو
مملکتک دوامی مسعودتی موقت بر رفاهه
فدا ایلک ایچون تذلل یکانه واسطه تلقی
اولونوردی . منصب آلق ایچون مشیخته
آق صاقلایله آغلایان قاضیلر ، کنسیدیلرینه
پایه لری تبلیغ اولونور اولونماز یرله قاپانارق
ولی نعمتک دیزلری اوین علمای کرام کورو-
لوردی . انسانیته ، شخصی وقاره ، فکری
تربیه کایا منافی اولان بوسر کتار هب حرمت
وادب زمهرسه داخلدی .

منفعت قارشینده ، عزت نفس معدوم
حکمنده ایدی . قاضیسکرلر وحقی وزیرلر
کورولوردی که ، عصیان بایراغی آچان عادی
آدملره تلقی ایدرلر ، منصبلی قورنارمق
ایچون تذللدن کری طورمازلردی . قاپاقچی
مصطفی استانبوله حاکم اولدینی زمان ،
دورک رجاندن کوسه کتخدانک حرکتی
معلومدر . کتخدا بک قاپاقچی عصیانی خبر
آلیر آلماز بش اون قیلدن عبارت اولان
صاقلانی قاریشدیرر ، درحال آدملردن برینی
چاغیرر :

— عیجا بزم دائرهده قاپاقچی بیلیر
آدم وارمیدر ؟

دیهه صورار . آشچی باشیلرینک یکنی
اولدینی خبر آلجه سونیر ، حتی آشچی
باشی بی مابین او طهسنه قدر چاغیرتیر :

— قاپاقچی مصطفی آغا اوغلمزه سلام
ایدرم . عامه نک معلومیدر که بن آتلی به سوتلی به
قاریشادم . هر نه امر اولندیسه انک اجراسنه
تقید ایدرم . بوجهته حمایه ایللری رجا ایدرم .
شمسدی اوغلمه بعض مصارف ایچون پاره
لازمدر .

دیر ، قاپاقچی ومعینه بیکر آلتون طولو
ایکی طوربا کوندیرر . اشقیبا بو آلتونلری
کورور کورمز کوسه کتخدایه سلام سویلرلر ،
حتی بونکله ده قالمازلر :

کوسه کتخدا بزم بابامزدر ، بزدن اوکا
ضرر کلر ! دیهه تأمینات و برلر .

مملکتک علمنی وعرفانی تمثیل ایدنلرده
بیله عزت نفس بوقدی . انک سفیل قوتلر
رأس کاره کچر کچمز اوقوتلره سرفرو ایتک
ایچون یول آرارلر ، برکون اول طابدقلری
قوتک ضعفنی حس ایدر ایتمز اونی تبه له مکندن ده
حیا ایتمزلردی . عزت نفسلری آیق آلتنه
آلاروق پادقلری تبصصلری ، کوردکلری
لطفلری چارچاق اونوتورلردی . قوت ونفوذینه
قائل اولدقلری ذاتلره حرمتی وحقی انتسابی
بو یوک برشرف صایارلردی .

سلطان محمد رابعک شیخ الاسلامی خواجه
زاده مسعود افندیکنک دفتر دارده بالیسی واردی .
افندی حضرتلری دائما بو یالیده اوطوروردی .
بالینک او کندن کچنلر ده اوزاقدن قیلقلری
قیاتلری دوزه لیرلر ، افندی به خلوص چاقق
ایچون حاضر لایرلردی . ینه بردفعه سنده ،

طبعاً بودرجه دون ماهتده کیمسه لره قارشلی
بیله ، صرف نقه سنی تأمین ایچون تذللدن
کری طورمازدی .
خلقک بواقیادی مملکتک عرفان وقوتی
نامنه بو یوک بزفلا کندی . جهله یبه ویره نلر
هیچ بر اعتراضه اوغرایاچقلرندن قورقازلر ،
جهلایله یوکسک موقلمره کچنلرده کنسیدیلرینه
انتساب ایتک ایسته بن علم وعرفان صاحبی
منفعت پرستاری تذلل ایتهدن حضورلرینه
صوقازلردی .

شیخ الاسلاملردن بعضلری منصبلری و پایه لری
صانازلردی . صدر اعظم آل دقلری رشوتلری
دولتک رسماً ایرادی صره سنه قید ایدرلر ،
خلقی اسیرکی ، ذلیل وحقیق قوللایرلردی ؛
هیچ بر کیمسه حقیقی سوبله که ، جبروظلمه
قارشلی متحد بر کتله حالنده عصیان ایتکه
جسارت ایده مزدی . استانبول ۱۰۶۰ ده
بر عصیان کوردی ؛ خلقک ایلک عصیانی ،
بو ایدی . فقط اوزون سلیمان آغانک سرایده
وجوده کتیردیکی قوت اولماسه دی ، بو
عصیانده هیچ بر نتیجه حاصل اولامیه جقدی .
بودورده حقیقته قارشلی « ضبط لسان »

ایتک ماهرانه برسیاست عد اولونوردی .

کتشینک چکدیکی دیلی بلاسیدر .

سوزی بک یا کاش بر صورتده تفسیر ایدیاوردی .

صنمکز محنت و غم ببله کلدن کلدی

قفسه کیردی بلا باشنه دلدن کلدی

مصرعلری اکثریا حقیقته وظلمه قارشلی ایدیلن

فریادلری باصدیرمق ایچون ذکر ایدیلردی .

اون برنجی عصره هجرتک یوکسک بر مؤرخنی

بیله زمانه اویمای توصیه ایدرکن شو مطالعه ده

بولونیور :

« علی الخصوص کبار دولتدن و ارکان

سلطنتدن معدود اولان دولتولره ضبط لسان

زیاده اهم والزمدر و بر فرصت وقتنده طوغری

سویلر دیسونلر ملاحظه سیله اندازه دن خارج

برسوز سویلن البته ضرر چکر . زیر اروز کار

بر حال اوزره قالمز واحوال دولت و اطوار

رجال مملکت برسیاق اوزره طورمز . چونکه

احوال کائنات انقلابده در . شاید اول کلامدن

متضرر اولان کیمسه جانبه اقبال روز کار

غدار توجه ایده ، شأمتی چکلمک امر مقرردر

و خصوصاً ملوک کرام و وزیرای عظام حقنده

خیر دعا و ذکر جمیلدن غیری حرف سویلک

قطعا جائز دکلدر . »

بوکون عصر یلشمک ادعاسنده بولنان

کنج تور کیده ، بالخاصه متورلر آره سنده ،

« روز کارک برحال اوزره قالمیه جغنی » ادراک

ایدنلر ، سوبلیه جکلری « کلامدن متضرر

اولان کمسنه جانبه اقبال روز کار غدار توجه

ایدوبده شأمتنه » اوغرامقدن حذر ایدرک

حقیقی ستر ایلینلر بک چوقدر .

احمد رفیق